

PARTENERIATUL NATO-UE – UN PAS IMPORTANT PENTRU REALIZAREA SECURITĂȚII GLOBALE –

Locotenent dr. Petru-Viorel ENE

Ministerul Apărării Naționale

După aproape 72 de ani de existență, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord reunește 30 de state cu valori și aspirații comune, aducând Europa și America de Nord împreună. Dacă, în momentul în care a luat ființă, Alianța se confrunta cu o gamă restrânsă de riscuri, astăzi, Organizația întâmpină amenințări dintre cele mai diverse, de la terorism până la atacuri cibernetice.

În acest context, o puternică relaționare transatlantică și, implicit, o strânsă cooperare între Uniunea Europeană și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord sunt absolut necesare pentru consolidarea climatului de securitate, mai ales prin prisma faptului că cele două organizații au în comun 22 de state europene. Provocările la adresa securității capătă valențe noi, astfel încât răspunsul trebuie să fie conjugat pentru a asigura, în continuare, securitatea și pacea transatlantică. Vor reuși Organizația Tratatului Atlanticului de Nord și Uniunea Europeană să facă tranziția de la pacea transatlantică la cea globală? O întrebare al cărei răspuns sperăm să îl conturăm în cadrul acestui demers științific.

Cuvinte-cheie: NATO, democrație, parteneriat strategic, cooperare, UE.

INTRODUCERE

În aceste momente dificile, în care statele lumii se confruntă cu problemele generate de pandemia de coronavirus, observăm, poate mai limpede decât înainte de debutul acestei crize, că, fără o alianță puternică, prin care să se pună bazele unei relații solide între țările membre, posibilitatea de a face față presiunilor venite atât pe plan politic, social, financiar, medical, cât și din perspectiva securității este redusă.

Solidaritatea trebuie să fie punctul central al arhitecturii internaționale. În acest fel, prin munca în echipă, prin schimbul permanent de informații și capacități, prin efortul conjugat al statelor, putem dezvolta o societate mai sigură, prosperă și liberă.

Cel mai important rol, în acest demers, îl au organizațiile internaționale, atât pentru faptul că însăși structura lor se fundamentează pe pilonii democrației, ai prosperității și solidarității, cât și pentru reziliența de care au dat dovadă în ultimii zeci de ani.

Privind retrospectiv, este limpede că nu mai putem analiza lucrurile doar la nivel regional, fără să luăm în calcul întregul, deoarece modificările politice și implicațiile pe care le resimțim capătă valențe globale, iar statele sunt, mai mult ca oricând, într-o evidentă interdependență.

Îndepărtarea de războiul convențional, prin adoptarea metodelor hibride de atac, spațiul cibernetic absolut vital în societatea modernă și practicile prin care diferite țări intervin în afacerile interne ale altor state reprezintă riscuri foarte greu de gestionat de către un singur stat. De aceea, încă de la începutul anilor '90, s-a simțit nevoia consolidării cooperării internaționale.

În acest sens, luând în calcul climatul internațional, cu provocările sale fără precedent, cooperarea dintre Uniunea Europeană (UE) și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) a fost văzută nu numai ca un pas important în garantarea securității statelor aliate, ci și ca o măsură absolut necesară.

Astăzi, provocările de securitate pot depăși cu ușurință capacitatea unui stat de a se autoapăra. Fie că vorbim despre terorism, proliferarea armelor de distrugere în masă, criminalitate organizată, schimbări climatice, dezastre naturale, fie că ne concentrăm pe analiza atacurilor cibernetice sau, mai nou, a efectelor *fake news* și a celor pe care le presupune o pandemie, combaterea cu succes a amenințărilor trebuie să fie rezultatul eforturilor conjugate ale statelor membre ale UE și ale NATO.

Bineînțeles că Organizația Națiunilor Unite joacă, de asemenea, un rol cheie în acest sens, având în vedere implicarea activă în operațiile de menținere a securității și păcii, de dezvoltare a relațiilor armonioase între state și dorința permanentă de cooperare internațională. Însă, în acest demers, ne vom îndrepta atenția numai spre relația NATO-UE.

La Summitul NATO de la Varșovia, din anul 2016, prin declarația comună a Secretarului general al NATO, a președintelui Consiliului European și a președintelui Comisiei Europene, parteneriatul dintre cele două entități internaționale a fost consolidat, iar cooperarea a cunoscut noi abordări în domenii strategice, precum: combaterea amenințărilor hibride, securitatea maritimă, coordonarea în domeniul securității cibernetice, dezvoltarea interoperabilității și complementarității capabilităților existente, facilitarea unei industrii de apărare solide, exerciții comune etc.

Această declarație a venit ca o consecință firească a faptului că ambele structuri se confruntă cu provocări asemănătoare și împărtășesc interese comune (Cooperarea UE-NATO, 2016, pct. 1). Putem afirma că Uniunea Europeană și Alianța Nord-Atlantică sunt interconectate, având în vedere necesitatea de a asigura climatul de securitate și condițiile propice pentru dezvoltarea prosperității cetățenilor statelor membre. Nu numai că 22 de state membre ale UE sunt aliate sub umbrela NATO, însă atât valorile, cât și amenințările la adresa securității reclamă acțiunea conjugată a celor două structuri internaționale.

Secolul XXI a pus NATO în situația de a reevalua definiția securității și mijloacele necesare pentru a o garanta. Astfel, securitatea nu se mai poate rezuma la capabilitățile militare pe care Organizația le poate pune la dispoziție în vederea respingerii unui atac armat, ci trebuie să țină cont de inamicul nevăzut, de dimensiunea non-militară și de toți factorii sociali, culturali, religioși și etnici (Pasăre, 2014).

Complementaritatea trebuie să fie cuvântul de bază în acest demers, iar interoperabilitatea dintre cele două organizații trebuie, constant, ridicată la un nou nivel, pentru a oferi siguranță statelor membre și, de ce nu, întregii omeniri.

PREMISELE APARIȚIEI NATO ȘI A UNIUNII EUROPENE

Pentru a înțelege necesitatea cooperării dintre cele două organizații, este necesar să facem o radiografie a celor mai importante evenimente istorice care au condus la constituirea acestor structuri internaționale. Deși fiecare dintre acestea prezintă particularitățile sale, există o serie de asemănări atât în ceea ce privește scopul, cât și premisele care au stat la baza apariției lor.

La finalul celui de-al Doilea Război Mondial, cu aproximativ 36 de milioane de cetățeni uciși în conflict (A short history of NATO), Europa era în genunchi. De parcă

nu era de ajuns, dorința Uniunii Sovietice de a-și păstra influența în estul Europei, criza economică și cea umanitară puneau o presiune uriașă pe umerii bătrânului continent. Astfel, după o lungă perioadă, în care au practicat o politică izolaționistă, fiind legitimate de teama că Europa se va întoarce la aceleași politici care au condus la conflagrația mondială, Statele Unite ale Americii decid să se implice activ în viața politică europeană.

Chiar dacă ajutorul acordat de SUA, prin implementarea Planului Marshall (Kagan, 2015, pp. 48-50)¹, a fost piatra care a stat la temelia reconstrucției Europei, statele europene încă simțeau nevoia de a își consolida securitatea prin cooperare militară, economică și progres politic².

Această realitate a fost confirmată de încheierea, la 4 martie 1947, de către Regatul Unit și Franța, a Tratatului de la Dunkerque. Prin acest tratat, statele semnatare se angajau să își acorde sprijin reciproc în eventualitatea unei agresiuni din partea Germaniei, să prevină ca aceasta să redevină o amenințare pentru pacea europeană și să consolideze relațiile economice existente (Zlătescu, Bulgaru, 2016, p. 7). Acest Tratat avea să reprezinte un element important așezat la temelia Organizației Tratatului Atlanticului de Nord. Semnat la Washington, la 4 aprilie 1949, de Statele Unite, Canada și 10 state europene (Belgia, Danemarca, Franța, Islanda, Italia, Luxemburg, Norvegia, Olanda, Portugalia, Regatul Unit), Tratatul Atlanticului de Nord reprezintă momentul în care Organizația Tratatului Atlanticului de Nord a luat naștere. Fiind o alianță politico-militară, Organizația a fost înființată pentru a răspunde expansionismului sovietic, a împiedica renașterea militarismului și a naționalismului radical printr-o prezență nord-americană consistentă și pentru a încuraja politica de integrare europeană.

Prevederile Tratatului gravitează în jurul articolului 5, prin care statele aliate se angajează ca un atac armat asupra unuia sau a mai multor membri să fie considerat un atac armat asupra tuturor. În consecință, în situația în care un astfel de atac armat ar avea loc, răspunsul pentru restabilirea și menținerea securității transatlantice ar fi unul conjugat. În acest context, semnarea Tratatului a reprezentat primul pas al consolidării cooperării transatlantice. Totodată, a fost momentul în care politica externă a Statelor Unite a cunoscut schimbări semnificative, devenind parte a comunității globale.

Dacă, la început, NATO nu a reprezentat decât o alianță politico-militară care nu dispunea de mijloacele necesare prin care să poată asigura securitatea regională,

¹ Notă: Prin consolidarea economiei europene, SUA au atins două obiective importante: au asigurat un parteneriat economic și, implicit, posibilitatea dezvoltării economiei proprii și au întărit capacitatea de autoapărare europeană în fața amenințărilor sovietice.

² Notă: În acest sens, a fost creată Uniunea Europei Occidentale – organizație internațională militară ce se baza pe principiile apărării colective și dorea să faciliteze cooperarea economică, socială și culturală între statele membre (<https://www.britannica.com/topic/Western-European-Union>, accesat la 11 septembrie 2020).

acest lucru s-a schimbat în scurt timp. Detonarea, la data de 29 august 1949, a primei bombe atomice sovietice și izbucnirea, în anul 1950, a războiului din Coreea au condus la momentul în care Alianța a înțeles necesitatea regroupării și accelerării imediate a demersurilor pentru a asigura un răspuns conjugat și securitatea regională.

Astfel, în urma evenimentelor din 25 iunie 1950, când, fără niciun avertisment, armata nord-coreeană, sprijinită de Uniunea Sovietică, a traversat paralela 38³ și a atacat Coreea de Sud, Statele Unite au înțeles necesitatea coeziunii internaționale, a producției masive de echipament militar pentru descurajarea Uniunii Sovietice și au susținut puternic statele care semnaseră Pactul Atlanticului de Nord.

Ca urmare, NATO și-a edificat structura de comandă, a înființat, în suburbiile Parisului⁴, Comandamentul Suprem al Forțelor Aliate din Europa, iar în februarie 1952, a numit primul Secretar general, în persoana lordului Hastings Lionel Ismay.

Marele câștig al Războiului din Coreea, încheiat oficial în anul 1953, avea să fie nașterea din cenușa conflictului a Organizației Națiunilor Unite, ca prima organizație internațională ce a reușit să respingă un atac armat asupra unei țări pașnice (van Loon, 2017, pp. 522-526).

Pe de altă parte, în acest context nu tocmai prietenos, Europa de Vest, aflată sub umbrela securității transatlantice, reușind să echilibreze balanța crizei politice, economice și umanitare, bucurându-se de ajutorul consistent venit din partea Statelor Unite ale Americii, a început să își recapete strălucirea.

Naționalismul extrem a condus la patru războaie între francezi și nemți, dintre care două războaie mondiale. Era limpede că trebuia urmată o nouă paradigmă, astfel încât a fost remarcată necesitatea implementării unor măsuri care să aibă ca finalitate construirea unor entități supranaționale.

Conturarea structurii suprastatale a fost, așadar, răspunsul europenilor la perioada interbelică, permanent caracterizată de neprevăzut, de hazard, de guvernări socialiste, comuniste dintre cele mai crude și degradante. Mai mult, în contextul crizei pe care statele europene o traversau, necesitatea re tehnologizării, a cooperării economice și a extinderii relațiilor politice se vedea mai prezentă ca niciodată (Marr, 2015, pp. 577-580).

Declinul Europei a reprezentat un semnal de alarmă atât la nivel politic, cât și la nivel academic. Astfel, perioada interbelică a fost considerată ca fiind perioada

³ Notă: Stabilită la Ialta ca fiind linia dintre Coreea de Nord – ocupată de Uniunea Sovietică – și Coreea de Sud – Statele Unite ale Americii.

⁴ Notă: Decizia Franței, din februarie 1966, de a părăsi structura integrată de comandă militară a NATO a determinat Consiliul Nord-Atlantic să ia decizia mutării sediului organizației într-un alt stat membru. După lungi discuții contradictorii între țările care doreau menținerea Cartierului General al Alianței la Paris și cele care susțineau reamplasarea acestuia în alt loc, la 26 octombrie 1966, a fost luată decizia de a construi o clădire la Bruxelles.

în care Europa a început să nu mai aibă un cuvânt puternic de zis pe plan mondial. Comanda lumii urma să fie predată Statelor Unite, deplasarea polului de putere fiind evidentă.

Consecința cea mai de temut a acestei decăderi a reprezentat-o depărtarea statelor europene de valorile comune și creșterea influenței sovietice asupra bătrânului continent. Este vorba despre acel pseudoconcept despre care vorbește José Ortega y Gasset, și anume *omul-masă*, ce promovează refuzul vehement de recunoaștere a unor instanțe superioare lui, mentalitate preluată la nivel statal și manifestată prin îndepărtarea de civilizația, de crezul european. Totodată, filosoful spaniol arată faptul că tocmai acest aparent declin european are să fie momentul cel mai de preț ce va permite Europei să se reinventeze, să renască, să evolueze, să așeze piatra de temelie pentru ceea ce, ulterior, avea să se numească Uniunea Europeană (Gasset, 2007, p. 171).

Bineînțeles că aceste preocupări teoretice, pe care le regăsim la intelectualii din perioada interbelică, au reprezentat numai unul dintre primii pași în vederea consolidării identității europene, fiind absolut necesare demersuri politice concrete, în concordanță cu realitatea istorică la care statele europene erau martore. Aceste manifestări politice au reprezentat dorința de consolidare, de regrupare a statelor europene într-o entitate ce avea să asigure atât pacea, cât și progresul economic și social. De remarcat este faptul că, încă de la început, scopul înființării Comunităților a fost acela de a unifica statele europene printr-o legislație cu aplicabilitate universală, politici comune, o monedă unică, standarde și valori împărtășite de toate statele membre.

Un pas important, în acest sens, l-a reprezentat momentul 23 iulie 1952⁵, când propunerea elaborată de francezii Jean Monet și Robert Schuman, cunoscută sub numele de *Planul Schuman*, a fost pusă în practică – șase țări (Belgia, Franța, Italia, Luxemburg, Țările de Jos și Germania de Vest) s-au unit și au format Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului.

Printre motivele care au stat la baza întemeierii aceste comunități trebuie să amintim unificarea economică, stabilirea fundamentelor necesare unei federații europene, modernizarea producției și, mai ales, eliminarea opoziției seculare dintre Franța și Germania prin realizarea unui mecanism de control internațional asupra ramurilor de bază ale industriei de armament (Fuerea, 2016, pp. 19-20).

Mai mult, în anul 1954, avea să ia ființă Uniunea Europeană Occidentală, ca mărturie a faptului că statele vestice se opuneau expansiunii sovietice, înțelegând

---

⁵ Notă: La această dată, Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, semnat la Paris, în data de 18 aprilie 1951, a intrat în vigoare. Preambulul Tratatului prezintă caracteristici comune cu cele ale Tratatului de constituire a NATO. Astfel, se vorbește despre *pace mondială* și atingerea acestui deziderat prin eforturi adaptate pericolelor existente, dar și despre o solidaritate de fapt, care să constituie premisa unei dezvoltări economice comune.

necesitatea constituirii unui front comun, iar în anul 1958, la 1 ianuarie, au fost create Comunitatea Economică Europeană, cunoscută sub denumirea de Piața Comună, și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice/Euratom.

Cooperarea fructuoasă din punct de vedere economic, prin asigurarea liberei circulații a muncitorilor și a capitalului, dar și posibilitatea de a exercita controlul de securitate asupra destinației produselor disponibile pe piața nucleară aveau să fie urmate de o alianță politică ce a fost îmbrățișată, în final, de 28 de țări și a readus strălucirea, prosperitatea și idealul comun al statelor europene (van Loon, p. 529). Chiar și așa, țelul european de contopire a națiunilor și accentul pus pe puterea legii, a supremației drepturilor omului, nu s-au dovedit suficiente în actuala configurație geopolitică.

Dacă, pe de o parte, aspirațiile europene de a se regrupa sub umbrela acelorași valori trezesc admirația lumii și arată că dialogul trebuie să fie o armă de preț în soluționarea diferendelor, pe de altă parte, neimplicarea activă în securitatea zonală, ca actor de sine stătător, printr-o forță armată proprie, care să asigure securitatea cetățenilor statelor membre într-o lume în continuă schimbare, cu noi amenințări, a fost văzută ca o slăbiciune, nu doar de cetățeni, ci și de către oficiali (Meixler, 2018).

VALORI COMUNE, VIITOR COMUN

Încă din Preambul, Tratatul Atlanticului de Nord prezintă principalii piloni pe care Alianța este construită. Astfel, statele-parte la tratat își afirmă dorința de a conviețui în pace, se angajează să apere libertatea individuală, principiile democrației și să asigure respectarea legilor. Totodată, statele membre se angajează în promovarea stabilității și a climatului de bunăstare a zonei nord-atlantice.

În continuare, articolul 1 prevede obligația statelor membre de a nu aduce atingere păcii, securității și dreptului internațional. Articolul 2 vine ca o completare, în sensul în care statele-părți ale Tratatului se angajează să consolideze relațiile internaționale de pace și prietenie, să promoveze condițiile necesare pentru asigurarea stabilității, a bunăstării și să încurajeze colaborarea economică bilaterală sau multilaterală (Tratatul Nord-Atlantic, 1949, Art. 2).

De cealaltă parte, Tratatul privind instituirea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului amintește, încă de la început, faptul că pacea mondială nu poate fi atinsă decât prin eforturi adaptate la pericolele existente, iar rolul Europei în atingerea acestui deziderat este de necontestat. Totodată, necesitatea unei solidarități *de facto* a statelor membre și dezvoltarea economică profundă prin stabilirea unor relații de dezvoltare comune reprezintă principiile de bază ale acestui tratat (Traité instituant la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier, Art. 2).

În ceea ce privește Tratatul pentru instituirea Comunității Economice Europene și a Comunității Europene a Energiei Atomice, acestea s-au fundamentat, pe de o parte, pe o politică comercială comună, uniune vamală, întărirea coeziunii economice și sociale, promovarea dezvoltării tehnologice și politici comune în domenii precum agricultura, pescuitul și transporturile⁶, iar pe de altă parte, pe instituirea unei piețe comune a industriei nucleare, astfel încât să se elimine riscul apariției unui conflict între statele europene și să se asigure cooperarea acestora⁷.

De o reală importanță în analiza noastră este Tratatul de la Maastricht, din 7 februarie 1992, cunoscut sub denumirea de *Tratatul privind Uniunea Europeană*. Tratatul reprezintă o nouă etapă în consolidarea unei Europe unite, cu obiective și idealuri comune. Astfel, cele mai importante obiective pe care Uniunea le urmărește privesc promovarea progresului economic și social, politica de securitate și apărare comună, promovarea drepturilor și intereselor statelor membre, dezvoltarea permanentă a cooperării în domenii precum justiție și afaceri interne.

Am realizat această radiografie a principiilor și a obiectivelor pe care cele două structuri internaționale sunt așezate tocmai pentru a sublinia faptul că acestea au premise comune, o traiectorie comună, convingeri și viziuni comune. Ambele organizații sunt extrem de atente în ceea ce înseamnă promovarea și garantarea securității și prosperității cetățenilor săi.

Este limpede că valorile, care reprezintă înșăși coloana vertebrală a celor două organizații, nu pot fi decât comune, având în vedere componența și dezvoltarea lor istorică. Așadar, cooperarea dintre cele două nu este doar de dorit, ci este absolut necesară.

Implicarea directă a Uniunii Europene în securitatea regională nu trebuie nicidecum să aibă caracterul de a exclude sau de a concura cu NATO, din contră, trebuie să se realizeze printr-o activitate de cooperare.

Politica defensivă și de securitate comună existentă la nivelul Uniunii Europene este de real folos pentru Alianță, atât timp cât eforturile lor sunt complementare și nu se suprapun cu programele și capacitățile NATO.

Aportul european în domeniul securității comune trebuie să se bazeze pe politici eficiente, astfel încât să se asigure maximizarea rezultatelor. Politica de securitate și apărare comună a Uniunii Europene, prin care este stabilit cadrul necesar pentru structurile politice și militare în vederea executării misiunilor și operațiilor militare și civile ale Uniunii în afara granițelor sale, reprezintă un pas important în efortul depus de cele două organizații internaționale în securizarea regională prin cooperare și dialog permanent.

⁶ În ceea ce vizează Comunitatea Economică Europeană.

⁷ Tratatul privind instituirea Comunității Europene a Energiei Atomice.

Dacă privim cheltuielile militare efectuate la nivel european, observăm faptul că, deși Europa reprezintă un actor important în domeniu, din cauza cheltuielilor ineficiente, a lipsei de interoperabilitate și a decalajelor tehnologice, există o discrepanță considerabilă între capacitățile existente și ceea ce poate fi realizat dacă toate aceste politici în domeniul securității au un numitor comun.

Cu alte cuvinte, fără investiții susținute, coordonate și eficiente, abilitatea Europei de a asigura securitatea va avea de suferit. În această direcție, cooperarea, interoperabilitatea, dezvoltarea perspectivelor pe termen lung și participarea în operațiuni comune ale NATO și UE reprezintă elemente de maximă importanță.

De ce este, totuși, preferabilă cooperarea dintre cele două organizații, în detrimentul competitivității? Ei bine, arhitectura internațională definită în urma celui de-al Doilea Război Mondial este încărcată de provocări provenite din fiecare dimensiune a existenței noastre.

Complexitatea și impredictibilitatea atacurilor, faptul că acestea nu se limitează la spațiul fizic, frecvența și implicațiile lor profunde, particularitățile pe care Uniunea Europeană le prezintă, presiunea din ce în ce mai prezentă venită din partea Rusiei, aspirațiile Chinei de a deveni un lider global, criza refugiaților, toate acestea constituie unele dintre motivele pentru care cooperarea este indispensabilă.

Criminalitatea organizată, amenințările climatice, sărăcia extremă, conflictele interetnice sunt alte exemple care nu fac altceva decât să sublinieze faptul că niciun stat, nicio organizație nu pot să soluționeze toate problemele acționând în mod solitar. Este nevoie, poate mai mult ca oricând, de parteneriate care să asigure pacea și securitatea mondială, deoarece apariția acestor provocări este imposibil de preconizat, de anticipat, iar un răspuns aplicat nu poate fi conceput decât în cadrul unor alianțe puternice.

Importanța acordată cooperării dintre cele două organizații reiese, pe de o parte, din acțiunile comune ale NATO și UE din Kosovo, Afganistan, Irak și Bosnia-Herțegovina, pe de altă parte, din schimbul permanent de politici și bune practici în diferite domenii cheie.

Ca o consecință a lansării misiunilor de cooperare, UE și NATO au semnat Acordul Berlin Plus, cu obiectivul de a crește nivelul de interoperabilitate și de a eficientiza cooperarea dintre cele două instituții, UE dobândind dreptul de a utiliza capacitățile NATO. Este, așadar, un acord care privește suportul logistic necesar cooperării în bune condiții și necesitatea colaborării în domenii strategice.

În acest sens, amintim domenii precum securitate cibernetică – atacul Wanna Cry, mobilitate militară, amenințări hibride⁸ și participarea la exerciții comune, precum CYBRID, exercițiu organizat de Uniunea Europeană în Estonia

---

⁸ Ambele structuri internaționale contribuie și beneficiază de facilitățile oferite de Centrul European de Excelență pentru combaterea amenințărilor hibride din Finlanda.

pe problematica amenințărilor hibride, și Cyber Coalition, exercițiul anual al NATO, Operațiunea Sea Guardian, ce a avut ca obiectiv combaterea migrației ilegale, a traficului de arme și de ființe umane și securizarea frontierelor maritime. Aceste exerciții comune prezintă importanță deosebită și permit celor două structuri să cunoască mai bine metodele de lucru ale partenerilor și să consolideze abilitatea de coordonare pentru îndeplinirea obiectivelor strategice comune.

Însă, în acest mediu ostil, ce prezintă riscuri de securitate dintre cele mai diverse, cooperarea dintre cele două entități în domeniul securității trebuie să fie dublată de extinderea acestor relații și de consolidarea cooperării cu state din Africa și Asia, cu parteneri membri ai Uniunii Africane, ai Ligii Arabe, și nu numai.

Uniunea Europeană și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord au vocația de a asigura pacea mondială și, mai apoi, tranziția de la securitatea transatlantică la cea mondială. Eradicarea oricărui conflict regional, progresul, cooperarea permanentă și încrederea reciprocă sunt câteva elemente grăitoare în acest sens.

Este limpede că, pentru consolidarea securității mondiale, trebuie să fie create premisele necesare unei colaborări militare și politice permanente, în care amprenta celor două organizații să fie din ce în ce mai vizibilă. Astfel, impactul politicilor adoptate în cooperarea transatlantică trebuie să depășească limitele geografice ale acestei alianțe și să fie însușite și aplicate la nivel global. Este cea mai sigură modalitate de asigurare a climatului de securitate pentru cetățeni, indiferent de statul în care locuiesc ori de provocările pe care le întâmpină.

Organizația Tratatului Atlanticului de Nord și Uniunea Europeană luptă să asigure pacea transatlantică, să respecte valorile comune, libertățile individuale, democrația, drepturile omului și să promoveze statul de drept.

Provocările permanente pe care cele două organizații internaționale le înfruntă au caracterul de a destabiliza, de a periclita activitatea și progresele făcute în tot acest timp. Mai mult, angajarea în combaterea amenințărilor poate, de asemenea, să se evidențieze ca fiind dificil de realizat dacă luăm în considerare caracterul diversificat și sofisticat al noilor tipuri de provocări. Răspunsul la toate provocările existente trebuie să fie unul comun, iar cooperarea trebuie să includă și actori non-UE pentru un curs de acțiune adaptat la fiecare provocare în parte.

În acest sens, NATO și UE nu s-au angajat doar în acordarea protecției teritoriale a aliaților, ci au depus eforturi pentru protejarea și promovarea valorilor lor fundamentale, prevenirea și managementul crizelor, stabilizarea post-conflict și reconstrucția statelor. Aceste demersuri comune au fost precedate de ample negocieri și politici diverse, care să permită realizarea unor astfel de acțiuni conjugate.

Așa cum parteneriatul dintre UE și NATO a trecut prin mai multe faze de evoluție până la asigurarea premiselor necesare cooperării eficiente și a interoperabilității,

tot astfel este necesară dezvoltarea relațiilor cu statele asiatice și africane prin acțiuni comune în domenii prioritare pentru consolidarea dialogului și pentru instituționalizarea unui parteneriat strategic durabil.

Așadar, pentru a asigura extinderea climatului de securitate și prosperitate de la nivel regional la nivel mondial, cultura cooperării în domeniul securității trebuie să fie permanent cultivată, iar cooperarea NATO-UE poate deveni pilonul pe care partenerii globali să construiască o securitate extinsă, comună și de durată.

Din nefericire, instabilitatea Orientului Mijlociu a generat reale provocări statelor membre ale UE și ale NATO, iar deciziile luate de națiuni, ca entități de sine stătătoare, au avut un impact major asupra ambelor organizații. Astfel, dezvoltarea unui climat de pace durabil, consolidat, care să facă față cu succes provocărilor externe, trebuie să includă zonele caracterizate de instabilitate prin implicare directă, investiții și ajutor permanent.

CONCLUZII

Uniunea Europeană reprezintă partenerul firesc al Organizației Tratatului Atlanticului de Nord și, împreună, prin efortul coordonat și complementaritatea acțiunilor, acestea au vocația de a extinde climatul de securitate la nivel global.

Așa cum am menționat, NATO și UE asigură climatul de securitate euroatlantic și prosperitatea aliaților de mai bine de 70 de ani, iar aproape 90% dintre cetățenii statelor aliate sub umbrela NATO sunt cetățeni europeni. În acest context, o Europă puternică înseamnă o Alianță puternică, astfel încât investițiile realizate în securitatea cetățenilor reprezintă obiective și realizări comune (Geoană, 2020, p. 42).

Mai mult, aceste momente de incertitudine, fără precedent, pe care le traversăm, ridică întrebări fundamentale despre arhitectura de guvernare mondială și despre necesitatea cooperării și colaborării permanente, nu doar la nivel regional, ci și la nivel global.

În acest context, este deosebit de important ca Europa să rămână în centrul securității transatlantice, consolidând flancul de est al Alianței printr-o prezență militară sporită și extinzând influența sa asupra statelor asiatice și africane.

Cooperarea în afara teritoriului european este un proces de durată și are nevoie de o evoluție consolidată, astfel încât valorile euroatlantice să contribuie la crearea mecanismelor de cooperare necesare pentru asigurarea tranziției de la pacea și securitatea regională la cea mondială.

Bineînțeles că asigurarea securității regionale și perspectiva implicării celor două organizații pentru realizarea climatului de securitate mondială presupun costuri imense, de aceea cheltuielile trebuie să fie eficiente și să se realizeze în domenii

de mare interes, precum infrastructura de respingere a atacurilor cibernetice și în domeniul inteligenței artificiale.

Referitor la asigurarea fondurilor necesare, Parlamentul European a încurajat în permanență statele membre să respecte obiectivele NATO referitoare la capacități, prin care se impune un nivel minim al cheltuielilor pentru apărare de 2% din PIB, însă îndeplinirea acestei condiții se dovedește a fi un demers de durată și constituie o politică ce nu este, în acest moment, agreată de către toți membrii Alianței Nord-Atlantice.

În ceea ce privește eforturile NATO și ale Uniunii Europene, dacă, inițial, acestea erau mai curând paralele decât convergente, astăzi, toate politicile NATO cuprind dimensiunea politică europeană. Atingerea acestui deziderat nu a fost deloc ușoară, totuși, efortul conjugat al celor două entități internaționale a condus la prosperitate și pace regională. Astfel, următorul pas în relația NATO-UE trebuie să fie lărgirea sferei de responsabilitate și de influență, astfel încât statele asiatice și africane să se bucure de valorile și securitatea pe care acest parteneriat le presupun.

Așa cum reiese din acordurile de la Bruxelles și Berlin, principiul după care trebuie să funcționeze cele două organizații este acela al complementarității, al consolidării comune a capabilităților, de care să se bucure ambele structuri internaționale. Evitare suprapunerii eforturilor și interoperabilitatea reprezintă mecanismele fundamentale ale parteneriatului.

Un exemplu grăitor, în acest sens, îl constituie necesitatea existenței unor capabilități comune de informații, supraveghere și recunoaștere. Pe de o parte, în situația în care UE achiziționează un astfel de sistem, acesta trebuie să fie disponibil atât pentru Uniunea Europeană, cât și pentru NATO, iar, pe de altă parte, capabilitățile deja existente la nivelul NATO să fie puse la dispoziția Uniunii, evitându-se, în acest fel, investiții care nu sunt necesare (Lute, 2019, p. 18).

În misiunea sa de a extinde climatul de securitate, NATO a dezvoltat relații flexibile de cooperare cu parteneri din diverse colțuri ale lumii. Fie că ne referim la Noua Zeelandă, Pakistan sau Irak, fie că vorbim despre Japonia ori Coreea de Sud, parteneriatul global a caracterizat politica existentă la nivelul Alianței. De asemenea, Organizația se consultă și cu ale state⁹, care nu sunt membre ale Alianței și care nu au încheiat programe bilaterale de cooperare la nivelul Alianței.

Ca o prelungire a relațiilor bilaterale existente în acest moment între cele două organizații internaționale și statele non-membre, pentru inițierea cooperării și pentru a realiza un dialog eficient cu statele din Asia și Africa, NATO și Uniunea Europeană pot demara politici în domenii diverse precum noile amenințări de securitate, combaterea pirateriei, securitatea energetică ori dezastrelor umanitare.

⁹ China, India, Singapore, Indonezia.

Această politică a cooperării flexibile la nivel global este necesar să fie implementată și în viitoarele parteneriate din afara teritoriului transatlantic, iar consolidarea securității, dialogul permanent și parteneriatul solid trebuie să implice întreaga comunitate internațională pentru a atinge scopul fundamental al organizațiilor internaționale. Tranziția de la pacea transatlantică la securitatea mondială ar putea, astfel, să fie realizată.

BIBLIOGRAFIE:

1. Fuerea, A. (2016). *Manualul Uniunii Europene*. București: Editura Universul Juridic.
2. Gasset, J.O.y. (2007). *Revolta maselor*. București: Editura Humanitas.
3. Geoană, M. (2020). *Stronger Together*. Bruxelles: European Defence Matters.
4. Kagan, K. (2015). *Lumea clădită de America*. București: Editura Humanitas.
5. Lute, D., Burns. N. (2019). *NATO at Seventy: An Alliance in Crisis*. Harvard Kennedy School.
6. Marr, A. (2015). *Istoria lumii*. București: Editura Nemira.
7. Meixler, E. (2018). *French President Emmanuel Macron Calls for a 'European Army' to Defend Against China, Russia and the U.S.*, <https://time.com/5446975/emmanuel-macron-european-army-russia-us/>, accesat la 9 septembrie 2020.
8. Pasăre, C.I. (2014). *Rolul României în îndeplinirea obiectivelor de securitate ale NATO*. Revista *Intelligence*.
9. Van Loon, H.W. (2017). *Istoria omenirii*. București: Editura Humanitas.
10. Zlătescu, I., Bulgaru, A. (2016). *Organizații europene și euroatlantice*. București: Institutul Român pentru Drepturile Omului.

SURSE WEB:

1. *A Short History of NATO*, https://www.nato.int/cps/en/natohq/declassified_139339.htm, accesat la 2 septembrie 2020.
2. Consiliul European. *Cooperarea UE-NATO: Consiliul a adoptat concluzii privind punerea în aplicare a declarației comune (2020)*, <https://www.consilium.europa.eu/media/21481/nato-eu-declaration-8-july-en-final.pdf>, accesat la 2 septembrie 2020.
3. <https://intelligence.sri.ro/rolul-romaniei-indeplinirea-obiectivelor-de-securitate-ale-nato/>, accesat la 28 septembrie 2020.
4. <https://www.consilium.europa.eu/media/21481/nato-eu-declaration-8-july-en-final.pdf>, accesat la 2 septembrie 2020.
5. https://www.eda.europa.eu/docs/default-source/eda-magazine/edm19_web.pdf, accesat la 2 septembrie 2020.
6. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:11951K/TXT&from=RO>, accesat la 2 septembrie 2020.
7. <https://intelligence.sri.ro/rolul-romaniei-indeplinirea-obiectivelor-de-securitate-ale-nato/>, accesat la 28 septembrie 2020.
8. <https://time.com/5446975/emmanuel-macron-european-army-russia-us/>, accesat la 2 septembrie 2020.

Parteneriatul NATO-UE
– un pas important pentru realizarea securității globale –

9. <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%209/v9.pdf>, accesat la 28 septembrie 2020.
10. <https://www.britannica.com/topic/Western-European-Union>, accesat la 28 septembrie 2020.
11. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49188.htm, accesat la 2 septembrie 2020.
12. <https://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/romanian/history.html>, accesat la 2 septembrie 2020.
13. <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%209/v9.pdf>, accesat la 2 septembrie 2020.